

Misijska reorijentacija

Božja misija kao sjecište iznenađenja i postojanosti

Melody J. Wachsmuth

Visoko evanđeosko teološko učilište, Osijek

mjwachsmuth@yahoo.com

UDK:266;266.2

Stručni članak

Primljeno: 8, 2013.

Prihvaćeno: 9, 2013.

Uvod

Marko Glogović je u Zagrebu 1991. osjetio jasan Božji poziv da postane redovnik - po glasu koji je prodrio u njegovo srce dok je sjedio u crkvi, iako se dotad malo zanimao za nju. Taj ga je poziv s vremenom odveo do sedmogodišnjeg studija u Poljskoj, kao jedinog Hrvata među sedamdeset redovnika Poljaka. Bile su to izazovne okolnosti zbog kojih se dvaput pakirao i kanio vratiti kući. Dio teologije bio mu je nezanimljiv, s nedostatkom uzbudljivosti, zbog čega je osjećao želju za povezivanjem s ostalim tradicijama kao što je baptistička. No njegovi nadređeni nisu poticali takve veze te mu je bilo rečeno kako su baptisti "i suviše drukčiji".

Njegova je mala molitvena grupa čeznula za iskustvom sa Svetim Duhom, aktivno moleći u slobodno vrijeme. Nakon što se jedan karizmatski svećenik molio za njih, doživjeli su iskustvo sa Svetim Duhom, bili ispunjeni radošću i "upoznali Isusa na drukčiji način". Poslije toga je osjećao kako je magla nestala ispred njegovih očiju i kako bolje razumije snažnu Božju ljubav prema njemu, kao i Božju misiju na novi način. Počeo je napuštati samostan i aktivno služiti beskućnicima, prostitutkama i ovisnicima o drogi. Počeo se brinuti oko nerođene djece i samohranih majki koje su imale poteškoće - a ta ljubav i dalje oblikuje njegovu sadašnju službu u kojoj pribavlja sredstva, pomoć i sklonište za neudane trudne žene što žele zadržati svoje dijete. Priča oca Marka, redovnika koji moli i aktivno nastoji biti dio Božje misije, prikazuje moć Duha Svetoga da preusmjeri misijsku paradigmu unutar određenog konteksta, često na iznenađujući način.

Božja misija je da u Isusu Kristu aktivno pomiri, otkupi i preobrazi ljude, kulture i stvorenje sve dok njegova vladavina ne bude potpuno uspostavljena. On poziva

svoju Crkvu da bude aktivni dio njegove holističke misije.¹ Božja se misija nikada nije promijenila, a ta se tajna razotkriva od samoga početka. Pitanje o načinu na koji je Crkva uključena u Božju misiju je preoblikovano, i ponovno se preoblikuje krivudavim tijekovima povijesti i konteksta, dok Crkva danas ima povlasticu razumijevanja načina na koji je Bog djelovao u prošlosti. Pitanje uključivanja Crkve u Božju misiju ne može se izuzeti iz konteksta – kontekst je ključni element u naravi i djelovanju Božje misije. Bevans i Schroeder su istaknuli: “Nužnost misije vezana je uz nužnost promjene, prilagodbe i interpretacije – drugim riječima, uz kontekst. Ostajući vjerna pojedinom kontekstu, Crkva nastavlja biti pozivana od svoga Gospodina širiti i nastavljati njegovu misiju” (Bevans i Schroeder, 2004, 31).

Kontekst koji se naslanja na evanđelje omogućuje Duhu Svetome iznaći nove misijske putove – kreativne, neočekivane, a ipak u skladu s konstantama evanđelja. Poštivanje konteksta, međutim, može biti dvostruki izazov. Ponekad Crkva postaje toliko ukorijenjena u vlastitom kontekstu, usredotočujući se na svoje vlastite probleme, da stvara “nacionalističku” crkvenu kulturu – lojalnost doktrini ili denominaciji koja istiskuje lojalnost Božjem kraljevstvu. To nije novo pitanje, već naprotiv, podsjeća na određena nastojanja Izraela koja zapažamo u Svetome pismu.² Primjerice, Christopher Wright smatra da je jedan od motiva Isusova čišćenja Hrama naglašavanje Izraelove isključivosti i nacionalnosti, umjesto da bude, kao što Isus citira, “dom molitve za sve narode” (Mt 21,12.13; Mk 11,15-17; Lk 19,45,46). Iako je Hram bio namijenjen da bude sveto mjesto štovanja Boga, “postao je simbolom Izraela sukobljenog sa svijetom, a ne Izraela za sve narode” (Wright, 1992, 239).

U dvadeset prvom stoljeću ponekad smo toliko nepopustljivi u svojim doktrinarnim specifičnostima da smo zaboravili čuditi se kad se Božja misija razvija izvan okvira naše specifične denominacijske prakse. Bevans i Schroeder sažimaju: “Drugim riječima, ako biti crkva znači biti u misiji, biti u misiji znači odgovoriti na nalog evanđelja u specifičnim kontekstima, postojano ‘ponovno otkrivati’ sebe dok se borimo sa i pristupamo novim situacijama, novim narodima, novim kulturama i novim pitanjima” (2004, 31).

Ipak, kako možemo znati da nam Božji Duh pokazuje zanimljiv novi put? Na koji način možemo stajati na raskrižju iznenađenja i postojanosti da bismo dopustili da Duh Sveti vodi Božju misiju svojom snagom i kreativnošću? Ovaj će rad

- 1 Vidi “Missional Insights: Exploring the Foundations of Mission in the Southeastern European Context,” u *Kairos* 7, br. 1(2013): 69-78 za detaljnije istraživanje Božje holističke misije.
- 2 Andrew Walls naziva ovaj dvostruki izazov “autohtono načelo i došljačko načelo.” Evanđelje dolazi do nas u našim specifičnim društvenim i kulturnim kontekstima, no Bog također govori da bi nas preobrazio na načine koji će nas nužno staviti u raskorak s određenim aspektima naših kulturnih konteksta (usp. 2009, 135-145).

istražiti to sjecište iznoseći najprije misiološke uvide iz Djela 10 i primjenjujući te uvide na analizu slučaja u južnoj Srbiji.

Djela 10: Iznenađujuće Petrovo preorijentiranje

Iako Djela apostolska ponekad služe kao priručnik za evangelizaciju i crkveni rast, različiti i iznenađujući načini širenja evanđelja pokazuju da je Luka namjeravao pokazati da “radosna vijest o kraljevstvu” nadilazi zapreke religije, rase, klase, spola i predrasuda na svom progresivnom nastojanju “da raspršene sinove Božje skupi u jedno” (Iv 11,52; Glasser 2003, 275). Služeći se misiološkim objektivom za promatranje Djela apostolskih otkrivamo središnju temu: Luka iznosi događaje kako bi pokazao radikalno preorijentiranje kod odgovora na pitanje “tko” je Božji narod i što to znači za življenje u Božjem kraljevstvu. Glasser bilježi: “Luka je za-bilježio ono što je Duh Sveti postigao preobražavajući mesijanski židovski pokret u univerzalnu vjeru” (2009, 283).

Prvenstveno, zapreke se nadilaze na poticaj i vodstvo Duha Svetoga, kojem su se rani sljedbenici odazivali i slijedili ga. Djela su puna priča o tome kako je Duh Sveti zabranio pojedincima da idu na određena mjesta (16,6), o nadnaravnom ozdravljanju i viđenjima (5,12-16; 16,9) i specifičnim uputama (8,26). F. F. Bruce ističe to kao dio Lukine svrhe – pokazati dominantnu ulogu Duha Svetoga u širenju evanđelja (1988, 12, 13).

Radikalni događaji u Djelima 10 dogodili su se upravo nakon izvanrednog obraćenja Pavla, događaja koji pruža dvodimenzionalni pogled na kvalitetu Božje milosti. Čovjek koji je prije toga ubijao ljude u Božje ime, bio je zahvaćen i preorijentiran od samoga Isusa. Usred svega toga autor sažima trenutnu situaciju Crkve: “Crkva je po svoj Judeji, Galileji i Samariji uživala mir, izgrađivala se i napredovala u strahu Gospodnjem te rasla utjehom Svetoga Duha” (Dj 9,31). Nakon tih događaja, priča se premješta opet na Petra, po kojemu Duh Sveti ozdravlja nekolicinu ljudi, što je dovelo do obraćenja velikog mnoštva. Djela 9 završavaju na mjestu paradigmatičke promjene: Petar boravi u Jopi u kući kožara, što bi za njega bilo obredno nečisto, a upravo u tom kontekstu Duh Sveti počinje stvarati novi misijski put.

I Kornelije i Petar bili su pripremljeni pomoću viđenja za ono što je Duh Sveti htio učiniti, iako su njihova viđenja imala drukčiju svrhu. Kornelije, budući da nije imao religiozne zapreke koje su zabranjivale druženje sa Židovima, biva osvjedočen od Boga u svoju vjeru i prima specifične upute. Djela apostolska vrlo obzirno pokazuju kako je Kornelije tražio Boga, te prikazuju činjenicu da je Bog već radio u njegovu životu davno prije nego što ga je Petar usmjerio k Isusu.

Petar, s druge strane, koji kao ortodokсни Židov ima uobičajen otpor prema ulasku u nečistu pogansku kuću, trebao je biti pripremljen na to na drugačiji način. Njegovo viđenje u kojemu je dobio naputak da jede “nečiste” životinje

značajno je zbog dva razloga: same poruke i značenja poruke. Poruka je bila neposredno relevantna i za njegovu vlastitu situaciju (bio je gladan) i za njegovu kulturnu situaciju (obredni zakon o prehrani). Treba napomenuti na početku da je Petru viđenje bilo odvratno i zapravo je vrijeđalo njegovu savjest (r. 14).

Kako se priča razvija Petar počinje shvaćati dublje slojeve značenja iza tog viđenja. Nakon njegove početne zbuđenosti (10,17), neposredno pristizanje poganskih glasnika, popraćeno izravnim naputcima Duha Svetoga, navelo je Petra ponuditi gostoprimstvo poganskim glasnicima. On verbalizira to povezivanje po dolasku u Cezareju, objašnjavajući da mu "Bog pokaza da nikoga ne zove okaljanim ili nečistim" (r. 28). Nakon što je čuo Kornelijevo objašnjenje, Petar iznosi još jedno značenje: "Bog nije pristran" (34,35). Na poslijetku, kad se Duh Sveti spustio na pogane na isti način kao što se spustio i na učenike (Djela 2), Petar je shvatio da ne bi trebale postojati prepreke za krštenje neznabožaca, te da trebaju biti u potpunosti prihvaćeni u Božje kraljevstvo (r. 45-48). Petrovo preorijentiranje seže još dublje u trenutku kad je mogao retroaktivno protumačiti Isusove riječi dajući izvještaj o svojim postupcima pred crkvom u Jeruzalemu u Djelima 11: "Sjetih se tada riječi Gospodnje: 'Ivan je, govoraše on, krstio vodom, a vi ćete biti kršteni Duhom Svetim.' Ako im je dakle Bog dao isti dar kao i nama koji povjerasmo u Gospodina Isusa Krista, tko sam ja da bih se smio oprijeti Bogu?" (11,16.17).

Misiološko značenje ove priče nadilazi židovsko shvaćanje opsežnosti Božjega plana za čovječanstvo. Načini razvoja Božje misije u ovoj priči pokazuju određene misiološke uvide. Prvo, kao što je već bilo rečeno, Božja misija aktivno djeluje u Crkvi, po njoj i izvan Crkve. Tko zna koliko je dugo vremena Kornelije tražio i nastojao biti poslušan Bogu prije nego što je susreo Petra? Bog je jasno djelovao u njegovu životu, a povrh toga i u njegovu domu, davno prije nego što je dobio jasniju sliku o Božjem spasiteljskom otkupljenju. Drugo, Bog nam govori na načine koji su relevantni za našu vlastitu situaciju (Petrova glad), i značajni u našem kulturnom kontekstu (obredni zakon o hrani). Treće, trebamo shvatiti da dok sudjelujemo u Božjoj misiji, nitko nikada ne može u potpunosti shvatiti metodu i načine djelovanja Duha Svetoga. Prema tome, trebamo očekivati iznenađenja, očekivati da se naše razumijevanje Božje misije produbljuje i proširuje. Kornelije je bio iznenađen i zapanjen kad je Bog ušao u njegov neposredni kontekst. Petar je bio iznenađen što je Bog očito pokušao navesti ga prekršiti židovski prehrambeni kodeks.

Četvrto, iako trebamo biti otvoreni za iznenađenje i spremni za preorijentiranje naših paradigmi, načini na koje Bog djeluje uvijek će biti u skladu s njegovom naravi i njegovim svrhama za njegovo stvorenje. Božja je poruka bila zaprepasavajuća i prosvjetljujuća za Petra – a ipak, ne samo da je bila u skladu s načinom razotkrivanja Božje tajne, već mu je također omogućila osvrnuti se natrag i produbiti razumijevanje Isusovih djela i učenja. Misija među neznabošcima je uvijek

bila nagovješćivana i povezivana s Božjim odnosom saveza s Izraelom (npr. Post 12,1-3; Iz 49), no način na koji je bila uvedena u Djelima apostolskim bio je u potpunosti potaknut i vođen od Duha Svetoga.³

Peto, Bog je neprestano uključen u misiju na razne načine, koncept koji misiolozgi podrazumijevaju kao "misija-u-pokretu". U biti, uključanje u Božju misiju zahtijeva "uzajamno" učenje objiju uključenih strana. Antony Gittens opisuje misiju-u-pokretu kao "iskustvo preuzimanja rizika u Isusovu Duhu. Ona pretpostavlja izravni izazov osobnoj samodostatnosti, stručnosti pojedinca i njegovoj sigurnosti" (1993, 22). To može biti iznimno teško za misionara jer je lakše vjerovati i držati se činjenice da mi određujemo raspored, metode i vremenski okvir za naše službe. Kada se služba promatra kroz inkarnacijski objektiv (umjesto vjerovanja da "duhovni djelatnik" snosi svu težinu Božje istine, a "primatelj" nema što ponuditi), ona ima dva primarna učinka: omogućuje nam da ostanemo svjesni ljudske krhkosti i činjenice da je to Božja misija, a također omogućuje ljudima koristiti Isusovu metodu, koji: "Premda bogat, radi vas posta siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite" (2 Kor 8,9). Drugim riječima, uključanje u Božju misiju traži od nas da zaronimo u svijet drugoga. Kao što je Petar uronio u svijet neznabožaca i otkrio kako se njegova paradigma nepovratno promijenila, i mi također otkrivamo kako je Božja misija istovremeno preobražavajuća za nas, baš kao što preobražava one kojima služimo.⁴ Bez te riskantne spremnosti i "našeg vlastitog, trajnog obraćenja, našoj će misiji nedostajati kredibilitet i milost" (Gittens, 23).

Leskovac: Analiza slučaja Božje misije u Jugoistočnoj Europi

Romi predstavljaju najveću europsku manjinu (10-12 milijuna ljudi), čije siromaštvo i razina obrazovanja ostaje daleko ispod nacionalnog prosjeka pojedinačno u svakoj europskoj zemlji. U većini konteksta predrasude i diskriminacija još uvijek predstavljaju prevladavajući stav prema Romima, proizlazeći iz dugotrajne povijesti sukobljenih kulturnih vrijednosti, zajedno sa zamršenim obrascima siromaštva. U posljednjih nekoliko desetljeća, međutim, bilo je više Božjih djelovanja u romskim zajednicama u Europi. U Zapadnoj Europi zamjetno je to osobito u Francuskoj po zalaganju pastora Clementa Le Cosseca u brzo rastućoj romskoj crkvi (Gypsy Evangelical Church) tijekom 1950-ih.

Iako se mogu navesti brojni primjeri u Istočnoj Europi, romske crkve u Le-

- 3 Prikazivanje svih veza u Djelima u kojima rana crkva ponovno tumači Božje svrhe i metode prema židovskim pismima nadilazi razmjere ovoga rada. Međutim, jedna značajna poveznica može se pronaći na mjestu kada Jakov citira Petra i objašnjava Amos 9,11.12 u Djelima 15,12-21.
- 4 Ovaj koncept nije samo u Novom zavjetu. Možemo vidjeti da se pojavljuje u primjerima poput Jonina procesa uključenja u Božju proročku poruku Ninivljanima.

skovcu poslužiti će kao primjer radikalnog preorijentiranja crkve po Duhu Svetome, što je dovelo do značajnog utjecaja diljem Srbije, zahvaćajući i Hrvatsku. Tijekom 1976. godine Mijo Stanković bio je pastor male crkve u Leskovcu, gradu okruženom trima romskim selima s ukupno osam do deset tisuća stanovnika. Većinu svog života obraćao je malo pažnje na Rome oko sebe. Nakon što se molio za jednu ženu Romkinju koja ga je zamolila za molitvu, ona je ozdravila od svoje bolesti (Harvey, 2009). To je dovelo do preokreta u crkvi – preokreta koji je Mijo nazvao “misija unutar misije” i koji je radikalno promijenio crkvu (Stanković). Romi su 1979. počeli dolaziti jedan za drugim u crkvu nakon što se pročula vijest o ozdravljenjima. Crkva im je počela pomagati – pružajući im obrazovanje, medicinsku pomoć, savjetovanje i duhovnu skrb (Harvey, 2009). Tijekom 1986. crkva je započela odvojena bogoslužja za Rome i Srbe – što je po mišljenju Selima Olivića posljedica različitih prioriteta u slavljenju. Olivić, koji je 1986. vodio slavljenje za Rome, istaknuo je da je među dvjema etničkim skupinama vladala ljubav. Bio je to početak prve uspostavljene romske zajednice vjernika u bivšoj Jugoslaviji.

Potkraj 1980-ih bilo je u crkvi oko trideset Roma i deset do petnaest Srba. Ozdravljenja i druga čudesa potakla su Rome da brojnije sudjeluju u crkvi. Selim Olivić je 1992. imenovan pastorom crkve za Rome, a istovremeno je ostao u starješinskoj službi u crkvi gdje su vjernici Srbi bili u većini. Sredinom 1990-ih ljudi su počeli nadolaziti u velikom broju tražeći da se netko moli za njih. Tako je crkva za Rome umjesto jednog sastanka na dan, počela održavati tri. Olivić se sjeća sljedećeg: “Vidjeli smo kako Bog blagoslivlja ljude, a ljudi su bili gladni Boga. Svaki je sastanak bio nešto posebno od Boga”. Potkraj 1990-ih crkva je pokrenula proces osnivanja crkava, tijekom kojega je utemeljeno sedam crkava u Srbiji. Kad je crkva 2004. narasla na oko tisuću ljudi, podijelila se. Unatoč podjeli, obje su crkve postale misijske baze, jedna je utemeljila sedam crkava u Srbiji, a druga pet. Obje crkve nastoje proširiti svoj utjecaj u romskim zajednicama u Hrvatskoj te služiti crkvama s vjericima srpske i hrvatske nacionalnosti.

Misiološka promišljanja

Postoje određene iznenađujuće sličnosti u događajima između priče u Djelima 10 i priče o crkvi u Leskovcu. Primjerice, oba misijska preorijentiranja započela su s interakcijama između dvoje ljudi – Kornelija i Petra, Mije i Romkinje.⁵ Oba događaja uključuju nadnaravni ulazak u naravno – u Djelima 10, to su bila viđenja; u Leskovcu, to su bila čudesa i ozdravljenja. Imajući to u vidu, važno je analizirati

5 Nažalost, nisam mogla saznati njezino ime.

zajednička misijska načela između te dvije priče i osvrnuti se na značenje Božje misije.

Prepreke u misiji

Božja misija iskorjenjuje prepreke među ljudima. Jedna od veličanstvenih konstanti evanđelja je to što ono djeluje kao konačni rušitelj prepreka među ljudima. Pavao ističe u Efežanima da je jedino Krist priveo one koji su bili daleko, a on je taj koji pomiruje skupine i koji je po svojoj smrti i uskrsnuću srušio zidove što dijele Židove i neznabošce (2,13-14). Isus je taj koji poravnava prepreke među ljudima – svaku prepreku vezanu uz etničku pripadnost, kulturu, spol, doktrinu ili denominaciju. Pavao izjavljuje u Galaćanima da smo u Isusu Kristu svi jedno (3,27-29).

Međutim, iako sam Bog slobodno prelazi preko prepreka, naše uključ enje u Božju misiju često biva sputano našim ograničenim stajalištem. Ponekad se izravno suočimo s preprekom, što nas sprečava u djelotvornom naviještanju radosne vijesti ljudima. Upravo tada Duh Sveti može naložiti radikalno preorijentiranje koje mijenja naše razumijevanje Božje misije i daje nam mogućnost uključiti se u nju na nove i iznenađujuće načine.

Petar i Mijo suočili su se s preprekama u misiji koje možda nisu mogli odmah vidjeti. Ponekad su prepreke toliko ukorijenjene u našim kulturnim percepcijama da nam ih je teško zamijetiti. Tako ovisimo o Duhu Svetome da nam otkrije naša ograničenja, a ponekad njegova mudrost dolazi ako se obazremo na globalnu Božju crkvu, koja često ukazuje na naše kulturalne zablude i prepreke. Petrova je prepreka bila duboko ukorijenjena u njegovu vjersko-kulturalnom svjetonazoru, stoga je bio zaprepašten i čak uvrijeđen onime što mu je Bog naložio u viđenju. Vremenom, bio je u stanju prihvatiti činjenicu da je evanđelje omogućilo zajedništvo oko stola između neznabožaca i Židova te da su se neznabošci mogli krstiti kao punopravni sinovi i kćeri u Božjoj obitelji. Mijina je prepreka proizlazila iz povijesne situacije između Srba i Roma – dviju kultura koje su u mnogim gradovima još uvijek uglavnom odvojene jedna od druge i često bivaju promatrane kroz stereotipe i generaliziranja.⁶ Ta povijesna prepreka može onemogućiti crkvi da obližnje romsko selo smatra misijskim poljem rada.

Upravo nas te prepreke iznenađuju u Božjoj misiji. Duh Sveti nas može iznenaditi time što će nam razotkriti prepreku i ukazati na nebitnost prepreke u odnosu na Isusa. Kad je Duh Sveti pokrenuo promjenu percepcije, Mijo i Petar postali su otvoreni poslušati i promijeniti svoju percepciju. Mijina interakcija s Romkinjom, a kasnije i s “misijom unutar misije”, započela je niz događaja koji su

6 Iako pojašnjavam srpski kontekst, ova povijesna podjela vidljiva je u svim zemljama Jugoistočne Europe.

preoblikovali njegovo uključanje u Božju misiju.

Misija u preokretu

Iznenadujuće Božje preorijentiranje nužno stvara efekt misije u preokretu, djela Božje svestrane naravi. Ljudima je iznimno lako osjećati se nadmoćnima u odnosu na metode i doktrinarna stajališta, posebice ako se djeluje s pozicije moći – stanja koje je Jayakumar Christian nazvao “kompleks po kojemu se osoba ponaša kao da je bog” (1999, 121). Taj položaj moći može biti ekonomski, politički, vjerski ili kulturalni. U Petrovu slučaju, to je bio položaj “vjerske moći” – vjersko-kulturalni odnos između Židova i neznabožaca. Međutim, kada Bog preorijentira naše paradigme, možemo jasnije vidjeti njega i njegovu misiju, što reflektira naše ograničene načine razmišljanja i područja u kojima nenamjerno igramo ulogu boga.

Petrova se preobrazba produbila kroz njegovo iskustvo i omogućila mu bolje shvaćanje Isusovih učenja. F. F. Bruce je istaknuo: “Ukidanje obrednih prepreka bilo je potisnuto u viđenju, posebice u odnosu na zakone o prehrani, no Petar je ubrzo shvatio kako je njegov okvir daleko širi. I, možda, dok je promišljao o viđenju, prisjetio se kako je slušao slične riječi u nekoj ranijoj prigodi, iako tada nije shvaćao njihovo značenje (1988, 206).⁷

Kad je crkva u Leskovcu otvorila svoja vrata Romima potkraj 1970-ih, sigurno su joj ostvareni odnosi sa susjedima Romima pomogli promatrati ih u drukčijem svjetlu. Mijo je nastojao uključiti Rome u vodstvo, rukopoloživši ih za pastore i postavljajući romske starješine i đakone. Iako ranije “nije obraćao pažnju” na Rome oko sebe, sada je u njima prepoznavao suradnike – braću i sestre. Pastor Šerif Bakić ukazuje na Mijinu presudnu ulogu u uspostavljanju prve romske crkve u Jugoslaviji. “Mijo Stanković imao je veliku ljubav za romski narod... Kad su Romi počeli dolaziti u crkvu, osjetili su nešto drukčije. Mijo ih je grlio a to je bilo neuobičajeno... pročulo se među Romima po selima i gradovima. Došli su vidjeti crkvu.”

Unatoč naglom rastu broja Roma u crkvi, nužno je spomenuti da su misiološki problemi i dalje postojali. Zašto je broj vjernika Srba u crkvi bio malen pored toliko nadnaravnih čuda koja su privlačila stotine Roma? Razlozi nisu jasni bez pomnog istraživanja, a ono se može odnositi na dublje slojeve misijske relevantnosti. Iako je Mijino preorijentiranje dovelo do promjena u misiji i paradigmi crkvi, učinci ovoga se još uvijek otkrivaju. Pastori u Leskovcu procjenjuju da je od osam do deset tisuća Roma koji žive u okolici grada, njih oko tisuću postalo kršćanima. To je imalo preobražavajući učinak na društvene strukture, društvo i

7 Bruce upućuje na Marko 7, gdje Isus uči kako osobu ne može okaljati ništa izvana – naprotiv, osobu kalja upravo ono što proizlazi iz nje.

obiteljske odnose – smanjenje društvenog i obiteljskog nasilja, dovelo je do veće razine obrazovanja, razvoja boljih odnosa sa srpskim vlastima, a Romi su postali svjedočanstvom čitavom društvu. Pastor Bakić bilježi:

Srbi su mogli vidjeti promjene kod Roma... Romi su počeli čitati Bibliju i rasti duhovno. Vlasti u Leskovcu nas vole zbog toga što imamo tako pozitivan utjecaj. Oni [Srbi] znaju naše svjedočanstvo. Mislimo također i na Srbe, ne samo na Rome... Romi mogu svima oprostiti i sa svima raditi. Srbi ne prihvaćaju lako, morate im najprije pokazati primjer... da vide Isusa u nama.

Božju je misiju započeo jedan čovjek Srbin, a nastavlja se po Romima koji služe Srbima. Božja svrha nije *samo* za Rome, već i stoga da ostali narodi vide što On može učiniti i biti blagoslovljeni time. To je svestrana Božja misija.

Vodeni Svetim Duhom u specifičnim kontekstima

Božjom misijom upravlja Sveti Duh, no to često poprima različite oblike, ovisno o kontekstu. Mi smo vezani uz kontekst – svatko je od nas rođen u određenoj obitelji, u određenoj kulturi. Bog neprestano radi u svijetu, a različiti konteksti otkrivaju Krista na dublji način – dakle, Bog djeluje u i izvan naših konteksta. Iako je važno proučavati i spoznavati načine kojima je Duh Sveti upravljao misijom u određenom kontekstu, misija nije nešto što trebamo “preslikavati”. Drugim riječima, ako su se u određenom kontekstu dogodila silna čuda ozdravljanja koja proširuju Božju misiju, možda se u drugom kontekstu ona neće dogoditi. Učinci evanđelja oslobađaju nas ovisnosti o formulama za brze odgovore, izazivajući nas, nasuprot tome, da zakoraknemo u područje rizika ovisnosti o Duhu Svetome koji će upravljati misijom u i izvan našeg neposrednog konteksta.

Upravo zato Djela apostolska nisu gotov model misije. Naprotiv, to je priča o načinu na koji je Božja misija prolazila kroz prepreke i u specifične kontekste tijekom prvog stoljeća. Bilo je spomenuto kako je Duh Sveti progovorio Petru u njegovu specifičnom i osobnom kontekstu – kroz njegovu glad i njegov vjersko-kulturalni sustav vjerovanja. A ipak, iako je govorio kroz kontekst, on je promijenio i preorijentirao Petrovu koncepciju konteksta. Mijo je bio dotaknut očiglednim Božjim djelovanjem u životu Romkinje te njezinim naknadnim dolaskom u crkvu kada je dovela i svog sina. Bog je upotrijebio ovu interakciju kako bi ga osvijestio o prisutnosti Roma u blizini njegove crkve. Sveti Duh je snažno vodio misiju kroz ozdravljanja i druga čudesa. Otac Marko dobio je preorijentaciju kroz osobni susret po Duhu Svetomu – to je dovelo do potpuno novog vala uključenja u Božju misiju. Duh Sveti nastavlja voditi svoju misiju sućuti kroz postupnu promjenu života žena i očuvanja novoga života.

Svaka se kultura bori sa svojom egocentričnošću. Iako je iz Svetoga pisma jasno da “Bog nije pristran”, egocentričnost je naša prirodna sklonost prema kojoj živimo. Unatoč svemu što se dogodilo Petru i unatoč proročkoj riječi da je Bog

izabrao Izrael po milosti, a ne iz pristranosti, za Petra je to bila revolucionarna objava (Bruce, 1988, 225). Neopreznost čini stvari varljivo jednostavnima, no uvijek je lakše pogledati u nečiji kontekst i ukazati na tuđe predrasude.

Zaključak

Dok pojedinci i crkve nastoje sudjelovati u Božjoj misiji, trebali bismo biti posebno pozorni i spremni na iznenađujuća preorijentiranja od strane Duha Svetoga. Prepoznavanje djelovanja Duha Svetoga može biti specifično za određeni kontekst – no čini se da se sredstva rasuđivanja rijetko mijenjaju. Je li u skladu s onim kako je Bog radio u Svetome pismu i u povijesti Crkve? Postoji li zajednica koja u molitvi raspoznaje značenje i smjer. Koju ulogu ima kontekst? Na koje se načine upute uklapaju u kontekst te na koje načine nadilaze kontekst? Je li u suglasnosti s Božjim kraljevstvom?

Petrovo preorijentiranje nije okončano s neznabožačkom Pedeseticom. Naprotiv, morao se vratiti i uvjeriti Židove u ono što je iskusio i vidio. Opozicija utvrđenih vjernika može se očekivati, posebice ukoliko nisu doživjeli istu viziju i ako su etničke ili vjerske prepreke ukorijenjene duboko u određenom kontekstu. No Petrovo prepričavanje priče ih je uvjerilo te su odlučili uvažiti iznenađujući smjer kojim je krenula Božja misija.

Čini se da su prepreke u misiji u Petrovom i u Mijinom slučaju bile “misiološka vrata” koja Bog upotrebljava kako bi promicao svoje svrhe. I Petar i Mijo bili su potaknuti prijeći etničku granicu – i kao rezultat, započela je nova faza Božje misije. Kao što Bosch to sriče, “Preobrazba misije znači da misiju moramo razumjeti kao aktivnost koja preobražava stvarnost i da postoji trajna potreba za preobražavanjem same misije” (1991, 511). To je upravljачka uloga Duha Svetoga dok isprepliće naše specifične kontekste – kako bi nas iznenadio veličanstvenošću Božje misije, tješeći nas uvjerenjem: “Isus Krist jučer i danas isti je - i uvijek” (Heb 13,8).

Literatura

- Bakić, Šerif. Interview with author in Leskovac, Serbia, April 2012.
- Bevans, Stephen B. i Schroeder, Roger P. (2004). *Constants in Context: A Theology of Mission for Today*. Maryknoll, New York: Orbis Books.
- Bosch, David J. (1991). *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*. Maryknoll, New York: Orbis Books.
- Bruce, F. F. (1988). *The Book of Acts, Revised Edition*. Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Company.

- Christian, Jayakumar. (1999). *God of the Empty-Handed. Poverty, Power, and the Kingdom of God*. World Vision Int'l.
- Gittens, Anthony J. (1993). "Reflections from the Edge: Mission-in-Reverse and Missiological Research." In *Missiology: An International Review*, 21, n. 1 (1993): 21-29.
- Glasser, Arthur F. (2003). *Announcing the Kingdom*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academic.
- Glogović, Marko. Interview with author outside Karlovac, Croatia. September 2012.
- Harvey, Joan (2009). "Life Story: Mio Stanković," *The Oregonian*, July 4, 2009. http://blog.oregonlive.com/lifestories/2009/07/life_story_mio_stankovic.html
- Olivić, Selim. Interview with author in Leskovac, Serbia, April 2012.
- Stanković, Else. *The Holy Bible*, New Revised Standard Edition, New York: Oxford University Press.
- Walls, Andrew F. (2009). "The Gospel as Prisoner and Liberator of Culture," In *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, Edited by Robert L. Gallagher and Paul Hertig. Maryknoll, New York: Orbis Books. Originally published in *The Missionary Movement in Christian History: Studies in the Transmission of Faith*. (Maryknoll, NY: Orbis Books, 1996).
- Wright, Christopher J. H. (1992). *Knowing Jesus through the Old Testament*. London, England: Marshall Pickerin.

Prevela s engleskog Ljubinka Jambrek